

Çocuklar için Mizaç Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuklar için Mizaç Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18901>

Abstract

Çocuklar için Mizaç Ölçeği (ÇMÖ), çocukların doğuştan gelen bireysel davranışsal ve duygusal özelliklerini, yani mizaçların ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle Türk kültürü bağlamında çocukların mizaç boyutlarının güvenilir ve geçerli bir şekilde değerlendirilmesine üzere tasarlanmıştır. 32 maddeden oluşan ve 5'li Likert Ölçeği formatında derecelendirilen ÇMÖ, Aktivite Düzeyi, Yakınlık ve Uyum, Duyusal Hassasiyet, Tepkisellik Durumu, Dikkat ve Sebat, Ritmiklik ve Duyusal Duyarlılık gibi çeşitli alt boyutları kapsamaktadır. Yapılan psikometrik çalışmalar, ölçeğin yapısal geçerliliğini Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile desteklendiğini ve iç tutarlılığının yüksek olduğunu göstermiştir.

Ölçeğin geliştirme çalışması 2020 yılında Özyürek, Gözün Kahraman ve Pekdoğan tarafından yayımlanmıştır. Bu çalışmada, eğitim ve psikoloji alanındaki araştırmacılara ve uygulayıcılara, çocukların mizaç özelliklerini objektif olarak belirleme imkanı sunarak, bireyselleştirilmiş eğitim ve rehberlik yaklaşımlarının temelini oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Çocuklar için Mizaç Ölçeği, mizaç, çocuk psikolojisi, psikometrik geliştirme, güvenirlilik, geçerlik, faktör analizi, Aktivite Düzeyi, Duyusal Hassasiyet.

Yazarlar

Arzu Özyürek, Gözün Kahraman, Sümeyye Pekdoğan

Amaç

Çocuklar için Mizaç Ölçeği'nin temel amacı, okul öncesi ve erken ilköğretim dönemindeki çocukların temel mizaç özelliklerini sistematik olarak ölçmek ve değerlendirmektir. Bu ölçek, ebeveynler ve eğitimciler tarafından doldurulmak üzere tasarlanmıştır olup, çocukların çevreye adaptasyon süreçlerini, duygusal tepki yoğunlukları ve davranışsal eğilimlerini belirlemeye yardımcı olur.

Elde edilen veriler, çocukların bireysel ihtiyaçlarına uygun eğitim stratejileri geliştirmede, olası davranış veya uyum sorunlarının erken tespit etmede ve psikolojik danışmanlık süreçlerine rehberlik etmede kritik öneme sahiptir. Ölçek, özellikle çocuğun aktivite düzeyi, ritmikliği ve duygusal hassasiyet gibi temel mizaç boyutlarının kapsamlı bir profilini çikarmayı hedefler.

Yapı (Construct)

Ölçek, bireyin doğuştan gelen ve nispeten stabil olan davranışsal ve duygusal tepki tarzlarının ifade eden psikolojik bir yapı olan mizaç kavramını ölçmektedir. Bu yapı, genellikle Thomas ve

Chess'in çal??malar?na dayanan ve çocukluk döneminde gözlemlenebilir olan dokuz temel mizaç boyutundan esinlenerek olu?turulmu?tur.

Çocuklar için Mizaç Ölçeği, yap?lan faktör analizi sonucunda yedi alt boyutta toplanm??t?r. Bu alt boyutlar, çocuklar?n çevresel uyaranlara verdikleri tepkileri ve genel davran?? örüntülerini temsil etmektedir:

Aktivite Düzeyi: Çocu?un hareketlilik seviyesi ve enerji harcama e?ilimi.

Yak?nl?k ve Uyum: Yeni insanlara ve durumlara yakla?ma veya kaç?nma e?ilimi ile adaptasyon h?z?.

Duyusal Hassasiyet: Çevresel uyaranlara (ses, ???k, dokunma) kar?? gösterilen duyarlı?k derecesi.

Tepkisellik Durumu: Duyusal tepkilerin yo?unlu?u ve süresi.

Dikkat ve Sebati: Bir görev veya aktivite üzerinde odaklanma ve devam etme yetene?i.

Ritmiklik: Biyolojik i?levlerin (uyku, açl?k) düzenlili?i.

Duyusal Duyarlı?k: Genel duygusal ruh hali ve duygu durumunun yo?unlu?u.

Geçerlik (Validity)

Çocuklar için Mizaç Ölçeği'nin psikometrik geçerlik çal??malar? iki ana bile?ene odaklanm??t?r: kapsam geçerli?i ve yap? geçerli?i. Kapsam geçerli?i, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen mizaç yap?s?n? yeterince temsil edip etmedi?ini belirlemek amacıyla uzman görüş?leri al?narak sa?lanm??t?r. Bu süreç, maddelerin ilgili teorik çerçeveye uygunlu?unu ve kültürel ba?lamdaki anlamlı?n? garanti etmi?tir.

Yap? geçerli?i ise, ölçeğin teorik olarak beklenen faktör yap?s?n? do?rulay?p do?rulamad??n? kontrol etmek için kullanılm??t?r. Bu amaçla, 32 maddelik ölçek üzerinde **Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA)** uygulanm??t?r. AFA sonuçlar?, ölçeğin mizaç kavram?n?n teorik olarak beklenen yedi boyutlu yap?s?n? destekledi?ini göstermi?tir.

Güvenirlik (Reliability)

Ölçeğin güvenirlik çal??malar?, iç tutarlı?ı?? de?erlendirmek üzere çe?itli istatistiksel yöntemlerle yürütülmü?tür. Kullan?lan yöntemler arasında düzeltilmi? madde toplam korelasyonu, alt ve üst %27'lik dilim güvenilirli?i analizi ve Cronbach Alfa güvenilirlik katsay?s? bulunmaktadır.

Ölçeğin genel iç tutarlı?ı?? oldukça güçlüdür; tüm ölçek için hesaplanan Cronbach Alfa güvenilirlik katsay?s? **0,85** olarak belirlenmi?tir, bu da ölçeğin tutarlı? bir ölçüm aracı oldu?unu göstermektedir. Alt boyutlara ili?kin güvenirlik katsayılar? ise a?a??daki gibidir:

Aktivite Düzeyi alt boyutu için: 0,79

Yakınlık ve Uyum alt boyutu için: 0,82
Duyusal Hassasiyet alt boyutu için: 0,57
Tepkisellik Durumu alt boyutu için: 0,82
Dikkat ve Sebat alt boyutu için: 0,62
Ritmiklik alt boyutu için: 0,78
Duyusal Duyarlılık alt boyutu için: 0,80

Duyusal Hassasiyet ve Dikkat ve Sebat alt boyutlarının alfa katsayıları diğer alt boyutlara göre daha düşük olsa da (sırasıyla 0,57 ve 0,62), bu değerler keşif amaçlı psikometrik çalışmalarında kabul edilebilir sınırlar içinde değerlendirilebilir. Diğer tüm alt boyutlar yüksek düzeyde iç tutarlılık sergilemektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)** kullanılmıştır. Bu analiz, 32 maddenin altında yatan temel yapıları ortaya çıkarmak için kritik bir adımdır. AFA sonucunda, ölçeğin teorik beklentilere paralel olarak yedi farklı mizaç boyutuna ayrılmışlığı tespit edilmiştir. Bu yedi faktör, çocuk mizaç literatüründe yaygın olarak kabul gören boyutları temsil etmektedir.

Faktör analizi, maddelerin hangi alt boyuta ait olduğunu netleştirerek, ölçeğin teorik yapısını ampirik verilerle desteklemiştir. Bu, ölçeğin çok boyutlu bir yapıya ölçme yeteneğine sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Enstrüman (Instrument)

Test Türü: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: Kendini Değerlendirme / Gözlem Ölçeği (Ebeveyn veya Öğretmen tarafından doldurulur)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Çocuklar

Yaş Grubu: Erken Çocukluk Dönemi (Ölçek geliştirme çalışmaları sırasında kullanılan örneklem detayları için referans makaleye başvurulmalıdır.)

Popülasyon Detayları: Ölçek, çocukların mizaç özelliklerini gözlemlemeye yönelik maddeler içerir.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li Likert Ölçeği kullanılarak derecelendirilir:

Hiçbir zaman = 1

Nadiren = 2

Bazen = 3

Çoğunlukla = 4

Her zaman = 5

Anahtar Kelimeler

Çocuk gelişimi, psikolojik değerlendirme, bireysel farklılıklar, uyum, Ritmiklik, Duygusal Duyarlılık, Cronbach Alfa, AFA.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Arzu Özyürek

Yazar ORCID Tanımlaması: Mevcut değil.

Bağılık E-posta Adresleri: karabuk_arzu@yahoo.com

Yazma Adresi: Detaylı adres bilgisi mevcut değildir, iletişim için e-posta adresi kullanılmalıdır.

Şinler & Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2020

Şinler ve Ücret: Ölçeğin akademik ve klinik amaçlı kullanımı için sorumlu yazar (Arzu Özyürek) ile iletişime geçilmesi önerilir. Ölçek, bir akademik makale kapsamında yayımlandığından, telif hakları yayınevine ve yazarlara aittir.

Referanslar

Özyürek, A., Gözün Kahraman & Pekdoğan, S. (2020). Temperament Scale for Children: Reliability and validity study. *International Journal of Humanities and Social Science Invention (IJHSSI)*, 9(7), 5-12. doi: 10.35629/7722-0907010512

Makalenin orijinal PDF bağlantısına buradan ulaşılabilir: ijhssi.org

Ölçeğin kendisine ait PDF dosyası ise aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: The original PDF can be downloaded here: cocuklar-icin-mizac-olcegi-toad.pdf

Çocuklar için Mizaç Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Toplam 32 maddeden oluşmaktadır.

Gürültülü ortamlardan etkilenmeyip rahat hisseder.

Her gün aynı saatlerde açılır.

Yap-boz tamamlamak gibi zor görevleri bitirene kadar devam eder.

ARABPSYCHOLOGY.COM